

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

12 päivänä maaliskuuta 2014*

SEUT 20 artikla, SEUT 21 artiklan 1 kohta ja SEUT 45 artikla — Direktiivi 2004/38/EY — Oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella — Henkilöt, joihin kyseistä direktiiviä sovelletaan — Kolmannen valtion kansalaisen, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen, oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on — Unionin kansalainen, joka asuu samassa jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on — Työskentely — Säännöllinen käyminen toisessa jäsenvaltiossa

Asiassa C-457/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Raad van State (Alankomaat) on esittänyt 5.10.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.10.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

S

vastaan

Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel

ja

Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel

vastaan

G,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts (esittelevä tuomari), jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Borg Barthet ja C.G. Fernlund sekä tuomarit G. Arestis, J. Malenovský, E. Levits, A. Ó Caoimh, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.6.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

- S, edustajanaan asiamies G. G. A. J. Adang,
 - G, edustajanaan advocaat E. T. P. Scheers,
 - Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. S. Schillemans ja C. Wissels,
 - Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja C. Pochet,
 - Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vlácil,
 - Tanskan hallitus, asiamiehinään V. Pasternak Jørgensen ja C. Thorning,
 - Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, N. Graf Vitzthum ja A. Wiedmann,
 - Viron hallitus, asiamiehinään M. Linntam ja N. Grünberg,
 - Puolan hallitus, asiamiehenään K. Pawłowska,
 - Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään L. Christie, avustajanaan barrister G. Facenna,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään C. Tufvesson ja G. Wils,
- kuultuaan julkisasiamiehen 12.12.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 20 artiklan, SEUT 21 artiklan 1 kohdan ja SEUT 45 artiklan sekä Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77, oikaisut EUVL L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34) säännösten tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty kahdessa asiassa, joissa ovat vastakkain yhtäältä Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel (maahanmuutto-, kotouttamis- ja turvapaikka-asioista vastaava ministeri, jäljempänä ministeri) ja toisaalta S ja G, jotka ovat kolmansien valtioiden kansalaisia ja Euroopan unionin kansalaisen, jolla on Alankomaiden kansalaisuus, perheenjäseniä, ja jotka koskevat sitä, että ministeri on evännyt kyseisiltä henkilöiltä asiakirjan, joka osoittaa heidän oleskelevan Alankomaissa laillisesti unionin kansalaisen perheenjäsenenä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Direktiivi 2004/38

- 3 Direktiivin 2004/38 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) ’unionin kansalaisella’ henkilöä, jolla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus;

- 2) 'perheenjäsenellä':
- a) aviopuolisoa;
 - –
 - d) unionin kansalaisesta riippuvaisia sukulaisia suoraan takenevassa polvessa samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison – – vastaavanlaisia sukulaisia;
- 3) 'vastaanottavalla jäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, johon unionin kansalainen siirtyy käyttääkseen oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun.”
- 4 Direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Henkilöt, joihin tätä direktiiviä sovelletaan”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin unionin kansalaisiin, jotka siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tai oleskelevat toisessa jäsenvaltiossa kuin jonka kansalaisia he ovat, sekä heidän 2 artiklan 2 alakohdassa määriteltyihin perheenjäseniinsä, jotka tulevat heidän mukanaan tai seuraavat heitä myöhemmin.”
- 5 Direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Unionin kansalaisilla on oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella enintään kolmen kuukauden ajan – –
2. Edellä 1 kohdan säännöksiä sovelletaan myös perheenjäseniin, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia, joilla on voimassa oleva passi ja jotka tulevat unionin kansalaisen mukana tai seuraavat häntä myöhemmin.”
- 6 Direktiivin 2004/38 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Unionin kansalaisilla on oikeus oleskella toisen jäsenvaltion alueella yli kolmen kuukauden ajan
- a) jos he ovat työntekijöitä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia vastaanottavassa jäsenvaltiossa; tai
 - b) jos heillä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle, ja kattava sairausvakuutus turva vastaanottavassa jäsenvaltiossa; tai
 - c)
 - jos he ovat kirjoittautuneet yksityiseen tai julkiseen laitokseen, jonka vastaanottava jäsenvaltio on hyväksynyt tai jota se rahoittaa lainsäädäntönsä tai hallinnollisen käytäntönsä mukaisesti, pääasiallisena tarkoituksenaan osallistua koulutukseen, ammattikoulutus mukaan lukien, ja
 - jos heillä on kattava sairausvakuutus turva vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja he osoittavat asiaankuuluvalla kansallisella viranomaisella vakuutuksella tai muulla vastaavalla valitsemallaan tavalla, että heillä on itseään ja perheenjäseniään varten riittävät varat niin, että he eivät oleskelunsa aikana muodostu rasitteeksi vastaanottavan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmälle; tai
 - d) jos he ovat a, b tai c alakohdassa tarkoitettut edellytykset täyttävän unionin kansalaisen mukana matkustavia tai häntä myöhemmin seuraavia perheenjäseniä.

2. Edellä 1 kohdassa säädetty oleskeluoikeus koskee myös perheenjäseniä, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia ja jotka tulevat unionin kansalaisen mukana vastaanottavaan jäsenvaltioon tai seuraavat häntä sinne myöhemmin, edellyttäen, että kyseinen unionin kansalainen täyttää 1 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitetut edellytykset.”

7 Direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan ”sellaisten unionin kansalaisen perheenjäsenten oleskeluoikeus, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia, on osoitettava myöntämällä heille viimeistään kuuden kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä asiakirja ’Unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortti’ –”.

8 Direktiivin 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Unionin kansalaisilla, jotka ovat oleskelleet laillisesti vastaanottavan jäsenvaltion alueella yhtäjaksoisesti viisi vuotta, on oikeus pysyvään oleskeluun sen alueella. – –

2. Edellä 1 kohdan säännöksiä sovelletaan myös perheenjäseniin, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion kansalaisia ja jotka ovat oleskelleet vastaanottavassa jäsenvaltiossa unionin kansalaisen kanssa laillisesti ja yhtäjaksoisesti viisi vuotta.”

Alankomaiden oikeus

9 Direktiivin 2004/38 säännökset on saatettu osaksi Alankomaiden kansallista oikeutta 23.11.2000 annetulla ulkomaalaislailla (Vreemdelingenwet, Stb. 2000, nro 495) ja vuoden 2000 ulkomaalaisasetuksella (Vreemdelingenbesluit 2000, Stb. 2000, nro 497).

10 Ulkomaalaislain 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa ja siihen perustuvissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

– –

e. yhteisön kansalaisilla:

1° Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, joilla on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla oikeus saapua toisen jäsenvaltion alueelle ja oleskella siellä;

2° edellä 1° alakohdassa mainittujen perheenjäseniä, jotka ovat kolmannen valtion kansalaisia ja joilla on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen soveltamiseksi tehtyyn päätökseen perustuva oikeus saapua jäsenvaltion alueelle ja oleskella siellä;

– –”

11 Lain 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ulkomaalaisen oleskelu Alankomaissa on laillista vain

– –

e. yhteisön kansalaisena, kunhan tämän kansalaisen oleskelu perustuu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla annettuun säännöstöön; – –”

- 12 Lain 9 §:n 1 momentin mukaan ministeri antaa Alankomaiden alueella unionin oikeuden nojalla laillisesti oleskelevalle ulkomaalaiselle asiakirjan, joka osoittaa hänen oleskelunsa laillisuuden (jäljempänä oleskeluasiakirja).

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

S:n tilanne

- 13 S on Ukrainan kansalainen. Hän katsoo, että hänellä on unionin oikeuden nojalla oikeus oleskella vävynsä (jäljempänä viitehenkilö S), joka on Alankomaiden kansalainen, luona. S on vedonnut pääasian yhteydessä siihen, että hän hoitaa lapsenlastaan, joka on viitehenkilö S:n poika.
- 14 Viitehenkilö S asuu Alankomaissa, on tehnyt 1.6.2002 alkaen palkkatyötä mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan palveluksessa ja käyttää 30 prosenttia viikoittaisesta ajastaan Belgiaan suuntautuvien työmatkojen valmisteluun ja toteutukseen. Viitehenkilö S käy siten Belgiassa vähintään kerran viikossa.
- 15 Staatssecretaris van Justitie (oikeusministeriön valtiosihteeri) hylkäsi 26.8.2009 tekemällään päätöksellä S:n hakemuksen oleskeluasiakirjan saamiseksi.
- 16 Päätöksellään 16.11.2009 ministeri totesi S:n mainitusta päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen perusteettomaksi.
- 17 Rechtbank 's-Gravenhage totesi 25.6.2010 antamallaan ratkaisulla S:n 16.11.2009 tehdystä päätöksestä nostaman kanteen perusteettomaksi.
- 18 S on valittanut ratkaisusta Raad van Stateen.

G:n tilanne

- 19 G, joka on Perun kansalainen, avioitui 6.3.2009 Alankomaiden kansalaisen (jäljempänä viitehenkilö G) kanssa. G on väittänyt pääasian yhteydessä, että hänellä ja viitehenkilö G:llä on tytär ja että hän on lisäksi hänen ja viitehenkilö G:n perheeseen otetun pojan äiti.
- 20 Viitehenkilö G asuu Alankomaissa ja on tehnyt vuodesta 2003 palkkatyötä Belgiaan sijoittautuneen työnantajan palveluksessa. Työssään hän kulkee päivittäin Alankomaiden ja Belgian välillä.
- 21 Staatssecretaris van Justitie hylkäsi 1.12.2009 tekemällään päätöksellä G:n hakemuksen oleskeluasiakirjan saamiseksi. Päätöksellään 12.7.2010 ministeri totesi G:n mainitusta päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen perusteettomaksi.
- 22 Rechtbank 's-Gravenhage totesi 28.6.2011 antamallaan ratkaisulla G:n 12.7.2010 tehdystä päätöksestä nostaman kanteen perustelluksi, kumosi kyseisen päätöksen ja määräsi ministerin tekemään uuden päätöksen ottamalla mainitussa ratkaisussa esitetyt näkökohdat huomioon.
- 23 Ministeri on valittanut ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 24 Koska S ja G ovat direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuja unionin kansalaisen perheenjäseniä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ensinnäkin sitä, myönnetäänkö heille mainitussa direktiivissä oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen kyseinen unionin kansalainen on.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on ajateltavissa, että direktiivin 2004/38 3 artiklan 1 kohdassa on ymmärrettävä tarkoitettavan ilmauksella ”siirtyvät” menemistä muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen kyseinen unionin kansalainen on, asettautumatta sinne ja palaamista sieltä. On niin ikään ajateltavissa, että samassa 3 artiklan 1 kohdassa on ymmärrettävä tarkoitettavan ilmauksella ”seuraavat heitä myöhemmin” unionin kansalaisen seuraamista jäsenvaltioon, jonka kansalainen tämä on.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin toteaa, että direktiivin 2004/38 muissa säännöksissä, erityisesti 6 artiklan 1 kohdassa ja 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdassa, näytetään suljettavan pois tällainen tulkinta, koska niissä mainitaan nimenomaisesti ”toinen jäsenvaltio” ja ”vastaanottava jäsenvaltio” jäsenvaltiona, jolta oleskeluoikeutta voidaan hakea. Asiassa C-434/09, McCarthy, 5.5.2011 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-3375) vahvistetaan, että kyseiset 6 ja 7 artikla koskevat unionin kansalaisen oikeusasemaa jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän ei ole.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin muistuttaa sitten, että asiassa C-370/90, Singh, 7.7.1992 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-4265, Kok. Ep. XIII, s. I-19) ja asiassa C-291/05, Eind, 11.12.2007 annetusta tuomiosta (Kok., s. I-10719) ilmenee, että jäsenvaltion kansalaisen, joka on käyttänyt oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen, aviopuolisolla on ensin mainitun palatessa lähtöjäsenvaltioon oltava vähintään samat maahantulo- ja oleskeluoikeudet kuin ne, jotka hänelle unionin oikeudessa tunnustettaisiin, jos asianomainen unionin kansalainen päättäisi mennä toiseen jäsenvaltioon ja oleskella siellä. Kyseisellä tuomioistuimella on kuitenkin epäilyksiä siitä, sovelletaanko mainittua oikeuskäytäntöä pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa tilanteissa. Se korostaa tässä yhteydessä, etteivät asianomaiset kolmansien valtioiden kansalaiset ole aikaisemmin oleskelleet unionin oikeuden nojalla viitehenkilönsä kanssa muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia viitehenkilöt ovat.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa vielä asiassa C-60/00, Carpenter, 11.7.2002 annettuun tuomioon (Kok., s. I-6279), jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että SEUT 56 artikla, tarkasteltuna perhe-elämän kunnioitusta koskevan perusoikeuden valossa, voi olla esteenä sille, että lähtöjäsenvaltio, johon on sijoittautunut palvelujen tarjoaja, joka tarjoaa palveluja toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille vastaanottajille, epää oleskeluoikeuden alueellaan kyseisen palvelujen tarjoajan aviopuolisolta, joka on kolmannen valtion kansalainen. Se kuitenkin korostaa, että erotuksena edellä mainitussa asiassa Carpenter annetusta tuomiosta pääasioissa ei ole kyse unionin kansalaisista, jotka tarjoaisivat rajat ylittäviä palveluja siitä jäsenvaltiosta käsin, jonka kansalaisia he ovat, vaan työntekijöistä, jotka käyvät toisessa jäsenvaltiossa työskentelynsä yhteydessä.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa lopuksi asiassa C-34/09, Ruiz Zambrano, 8.3.2011 annettuun tuomioon (Kok., s. I-1177) ja asiassa C-256/11, Dereci ym., 15.11.2011 annettuun tuomioon (Kok., s. I-11315) ja pohtii sitä, voitaisiinko pääasioissa kyseessä olevien kaltaisille kolmansien valtioiden kansalaisille myöntää oleskeluoikeus SEUT 20 artiklan ja SEUT 21 artiklan 1 kohdan nojalla.

30 Tässä tilanteessa Raad van State on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Jos unionin kansalainen asuu jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, mutta matkustaa samaan jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan palveluksessa työskennellessään edestakaisin kyseisen jäsenvaltion ja toisen jäsenvaltion välillä, voiko unionin kansalaisen perheenjäsenellä, joka on kolmannen maan kansalainen, olla [S:ää koskevan] asian kaltaisissa olosuhteissa unionin oikeuteen perustuva oleskeluoikeus?
- 2) Jos unionin kansalainen asuu jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, mutta työskentelee toisessa jäsenvaltiossa tähän toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan palveluksessa, voiko unionin kansalaisen perheenjäsenellä, joka on kolmannen maan kansalainen, olla [G:tä koskevan] asian kaltaisissa olosuhteissa unionin oikeuteen perustuva oleskeluoikeus?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

- 31 Ennakkoratkaisupyynnössä esitetyissä kysymyksissä ei mainita mitään tarkkaa määräystä tai säännöstä, jonka tulkinta olisi tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voisi antaa ratkaisunsa pääasioissa. Kysymyksissä viitataan ainoastaan yleisesti unionin oikeuteen.
- 32 Ennakkoratkaisupyynnön sisältyvien tietojen, sellaisina kuin ne on toistettu tämän tuomion 24–29 kohdassa, perusteella kysymykset on kuitenkin ymmärrettävä niin, että niillä tiedustellaan pääasiallisesti, onko direktiivin 2004/38 säännöksiä sekä SEUT 20 artiklaa, SEUT 21 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 45 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio epää oleskeluoikeuden kolmannen valtion kansalaiselta, joka on direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettu unionin kansalaisen perheenjäsen, kun unionin kansalainen on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja asuu tässä samassa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa työskentelynsä yhteydessä.

Direktiivin 2004/38 tulkinta

- 33 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2004/38 säännöksissä kolmansien valtioiden kansalaisille annetut oikeudet eivät ole kyseisten kansalaisten omia oikeuksia vaan johdettuja oikeuksia, jotka he ovat saaneet direktiivin 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuina unionin kansalaisen perheenjäseninä (ks. em. asia McCarthy, tuomion 42 kohta; em. asia Dereci ym., tuomion 55 kohta ja asia C-87/12, Ymeraga ja Ymeraga-Tafarshiku, tuomio 8.5.2013, 31 kohta).
- 34 On kuitenkin niin, että – kuten asiassa C-456/12, O ja B, tänään annettavan tuomion 37–43 kohdasta ilmenee – direktiivin 2004/38 säännöksissä myönnetään unionin kansalaiselle oma oleskeluoikeus ja hänen perheenjäsenilleen johdettu oleskeluoikeus vain, jos unionin kansalainen käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen asettautumalla muuhun kuin siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän on. Niinpä johdettu oleskeluoikeus kolmansien valtioiden kansalaisille, jotka ovat unionin kansalaisen perheenjäseniä, jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on, ei voi perustua mainitun direktiivin säännöksiin.
- 35 Edellä esitetystä seuraa, että direktiivin 2004/38 säännöksiä on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että pääasioissa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa jäsenvaltio epää johdetun oleskeluoikeuden kolmannen valtion kansalaiselta, joka on unionin kansalaisen, joka asuu jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, perheenjäsen.

SEUT 45 artiklan tulkinta

- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee sitten, voiko kolmannen valtion kansalainen vedota kussakin pääasiassa SEUT 45 artiklaan perustuvaan oleskeluoikeuteen. Se viittaa siksi edellä mainitussa asiassa Carpenter annettuun tuomioon.
- 37 Tässä yhteydessä on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa Carpenter antamansa tuomion 46 kohdassa, että SEUT 56 artikla, tarkasteltuna perhe-elämän kunnioitusta koskevan perusoikeuden valossa, on esteenä sille, että mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa kyseessä olleen kaltaisessa tilanteessa lähtöjäsenvaltio, johon on sijoittautunut palvelujen tarjoaja, joka tarjoaa palveluja toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille vastaanottajille, epää oleskeluoikeuden alueellaan kyseisen palvelujen tarjoajan aviopuolisolta, joka on kolmannen valtion kansalainen.
- 38 Pääasioissa kyseessä olevista tilanteista on huomattava, että G:tä koskevassa asiassa unionin kansalainen työskentelee muuhun kuin asuinjäsenvaltioonsa sijoittautuneen yhtiön palveluksessa. S:ää koskevassa asiassa unionin kansalainen käy työskentelynsä yhteydessä säännöllisesti muussa kuin asuinjäsenvaltiossaan, vaikka hänet palkannut yhtiö onkin sijoittautunut hänen asuinjäsenvaltioonsa.
- 39 Viitehenkilö S:n ja viitehenkilö G:n tilanteissa olevat unionin kansalaiset kuuluvat SEUT 45 artiklan soveltamisalaan. On nimittäin niin, että kukin unionin kansalainen, joka työskentelee työsopimuksen mukaisesti muussa kuin asuinjäsenvaltiossaan, kuuluu mainitun määräyksen soveltamisalaan (ks. vastaavasti asia C-152/03, Ritter-Coulais, tuomio 21.2.2006, Kok., s. I-1711, 31 kohta; asia C-212/05, Hartmann, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6303, 17 kohta ja asia C-202/11, Las, tuomio 16.4.2013, 17 kohta).
- 40 SEUT 56 artiklan tulkinta, jonka yhteisöjen tuomioistuin antoi edellä mainitussa asiassa Carpenter antamassaan tuomiossa, on kyllä siirrettävissä koskemaan SEUT 45 artiklaa. Työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden tehokas vaikutus voi nimittäin edellyttää johdetun oleskeluoikeuden myöntämistä kolmannen valtion kansalaiselle, joka on työntekijän, joka on unionin kansalainen, perheenjäsen, jäsenvaltiossa, jonka kansalainen työntekijä on.
- 41 Tällaisen johdetun oleskeluoikeuden tavoite ja oikeutus perustuvat kuitenkin toteamukseen, että sen tunnustamisen epääminen voi loukata EUT-sopimuksessa taattujen perusvapauksien käyttöä (ks. vastaavasti asia C-40/11, Iida, tuomio 8.11.2012, 68 kohta; em. asia Ymeraga ja Ymeraga-Tafarshiku, tuomion 35 kohta ja asia C-86/12, Alokpa ym., tuomio 10.10.2013, 22 kohta).
- 42 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on siis selvittää, onko johdetun oleskeluoikeuden myöntäminen asianomaiselle kolmannen valtion kansalaiselle, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen, kummassakin pääasiassa kyseessä olevassa tilanteessa tarpeen, jotta unionin kansalaiselle voidaan varmistaa SEUT 45 artiklassa taatun perusvapauden tosiasiallinen käyttö.
- 43 Tässä yhteydessä se ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema seikka, jonka mukaan asianomainen kolmannen valtion kansalainen hoitaa unionin kansalaisen lasta, voi olla – kuten edellä mainitussa asiassa Carpenter annetusta tuomiosta ilmenee – merkityksellinen seikka, joka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon sen selvittämiseksi, voiko oleskeluoikeuden epääminen kolmannen valtion kansalaiselta tehdä unionin kansalaisella SEUT 45 artiklan nojalla olevien oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä vähemmän houkuttelevaa. On kuitenkin huomattava, että vaikka edellä mainitussa asiassa Carpenter annetussa tuomiossa pidettiin ratkaisevana sitä, että kyseessä ollut lapsi oli kolmannen valtion kansalaisen, joka oli unionin kansalaisen perheenjäsen, hoidettavana, lapsi oli kyseisessä asiassa unionin kansalaisen aviopuolison hoidettavana. Niinpä pelkästään se, että voisi näyttää toivottavalta, että lapsi olisi kolmannen valtion kansalaisen,

joka on unionin kansalaisen aviopuolison sukulainen suoraan takenevassa polvessa, hoidettavana, ei sinällään riitä toteamukseen, että kyseisten oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä voisi tulla vähemmän houkuttelevaa.

- 44 Edellä esitetystä seuraa, että SEUT 45 artiklaa on tulkittava siten, että siinä annetaan unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen valtion kansalainen, johdettu oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on, kun unionin kansalainen asuu viimeksi mainitussa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa kyseisessä määräyksessä tarkoitettuna työntekijänä ja kun tällaisen oleskeluoikeuden epääminen tekisi työntekijällä SEUT 45 artiklan nojalla olevien oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä vähemmän houkuttelevaa, minkä selvittäminen on kansallisen tuomioistuimen asiana.
- 45 Niinpä SEUT 20 artiklan ja SEUT 21 artiklan 1 kohdan tulkinta ei enää ole tarpeen. Näistä viimeksi mainituista määräyksistä, joissa ilmaistaan yleisesti jokaisella unionin kansalaisella oleva oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, on nimittäin työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta erityismääräys SEUT 45 artiklassa (ks. asia C-233/12, Gardella, tuomio 4.7.2013, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 46 Esitettyihin kysymyksiin on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella seuraavasti:
- direktiivin 2004/38 säännöksiä on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio epää oleskeluoikeuden kolmannen valtion kansalaiselta, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen, kun unionin kansalainen on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja asuu tässä samassa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa työskentelynsä yhteydessä
 - SEUT 45 artiklaa on tulkittava siten, että siinä annetaan unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen valtion kansalainen, johdettu oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on, kun unionin kansalainen asuu viimeksi mainitussa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa kyseisessä määräyksessä tarkoitettuna työntekijänä ja kun tällaisen oleskeluoikeuden epääminen tekisi työntekijällä SEUT 45 artiklan nojalla olevien oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä vähemmän houkuttelevaa, minkä selvittäminen on kansallisen tuomioistuimen asiana.

Oikeudenkäyntikulut

- 47 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY säännöksiä on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio epää oleskeluoikeuden kolmannen valtion kansalaiselta, joka on unionin kansalaisen perheenjäsen, kun unionin kansalainen on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja asuu tässä samassa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa työskentelynsä yhteydessä.

SEUT 45 artiklaa on tulkittava siten, että siinä annetaan unionin kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen valtion kansalainen, johdettu oleskeluoikeus jäsenvaltiossa, jonka kansalainen unionin kansalainen on, kun unionin kansalainen asuu viimeksi mainitussa valtiossa mutta käy säännöllisesti toisessa jäsenvaltiossa kyseisessä määräyksessä tarkoitettuna työntekijänä ja kun tällaisen oleskeluoikeuden epääminen tekisi työntekijällä SEUT 45 artiklan nojalla olevien oikeuksien tosiasiallisesta käytöstä vähemmän houkuttelevaa, minkä selvittäminen on kansallisen tuomioistuimen asiaana.

Allekirjoitukset